

Přísnost trestu

Nepodmíněný trest odnětí svobody je vždy přísnější než podmíněný trest odnětí svobody. Nepodmíněný trest se nemůže stát mírnějším trestem jen proto, že ho obviněný nemusí vykonat, protože předtím vykonal vazbu v délce zahrnující celou výměru trestu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 7 Tdo 1252/2006, ze dne 18.10.2006)

Nejvyšší soud České republiky projednal v neveřejném zasedání dovolání obviněného R. Č., proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 6. 2006, sp. zn. 9 To 259/2006, v trestní věci vedené u Okresního soudu Plzeň-město pod sp. zn. 8 T 148/2001 a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušuje rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 6. 2006, sp. zn. 9 To 259/2006. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Krajskému soudu v Plzni přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu Plzeň-město ze dne 25. 11. 2005, sp. zn. 8 T 148/2001, byl obviněný R. Č. uznán vinným třemi trestnými činy násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a odst. 1 tr. zák., trestným činem výtržnictví podle § 202 odst. 1 tr. zák., trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. a trestným činem ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák. a odsouzen podle § 238 odst. 2 tr. zák., § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody na jeden rok, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák., § 60a odst. 1, 2 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu tří roků při současném vyslovení dohledu nad obviněným. Podle § 226 písm. c) tr. ř. byl obviněný zproštěn obžaloby pro další trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zák. Výroky podle § 228 odst. 1 tr. ř., podle § 229 odst. 2 tr. ř. a podle § 229 odst. 3 tr. ř. bylo rozhodnuto o uplatněných nárocích na náhradu škody.

O odvolání obviněného, podaném proti celé odsuzující části rozsudku Okresního soudu Plzeň-město, bylo rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 8. 6. 2006, sp. zn. 9 To 259/2006. Z podnětu tohoto odvolání byl rozsudek Okresního soudu Plzeň-město podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušen ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obviněnému byl podle § 238 odst. 2 tr. zák., § 35 odst. 1 tr. zák. uložen úhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody na jeden rok, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. c) tr. zák. zařazen do věznice s ostrahou. Krajský soud v Plzni odůvodnil změnu výroku o trestu z hlediska zákazu reformace in peius tím, že nepodmíněný trest odnětí svobody je pro obviněného příznivější, protože již ho ve skutečnosti celý vykonal vazbou trvající jeden rok a protože se nebude muset podrobovat dohledu.

Obviněný R. Č. podal prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti rozsudku Krajského soudu v Plzni. Tento rozsudek napadl v rozsahu zahrnujícím to, že v rozsudku Okresního soudu Plzeň-město byl ponechán beze změny výrok o vině, a také v rozsahu zahrnujícím výrok o trestu. Odkázal jednak na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a to výslovnou citací tohoto ustanovení, a jednak na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., a to tím, že mu „byl uložen takový druh trestu, který mu ... uložen být neměl a nemohl“, což svým obsahem koresponduje se zákonnou dikcí, podle které „obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští“. Proti výroku o vině obviněný jen paušálně namítl, že mu nebyla v rámci provedení dokazování beze vší pochybnosti prokázána. Ve vztahu k výroku o trestu Krajskému soudu v Plzni vytkl, že z podnětu jeho odvolání trest ve skutečnosti zpřísnil a že tak rozhodl v jeho neprospěch. Obviněný se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a aby přikázal Krajskému soudu v Plzni věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství označil dovolání obviněného proti výroku o trestu za důvodné. Vyjádřil názor, že i v podmínkách posuzovaného případu bylo uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody rozhodnutím, jímž byl porušen zákaz reformace in peius, a že Krajský soud v Plzni nesprávně hodnotil závažnost jednotlivých druhů trestu. Státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a aby přikázal

Krajskému soudu v Plzni věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud považuje za nutné především konstatovat, že nijak nepřihlížel k té části dovolání, v níž obviněný uplatnil námitky proti výroku o vině s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože tyto námitky pod uvedený dovolací důvod nespadají.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že právním posouzením skutku se rozumí jeho hmotně právní posouzení. Podstatou právního posouzení skutku jako posouzení hmotně právního je aplikace hmotného práva, typicky trestního zákona, na skutkový stav, který zjistil soud. Jinak řečeno, jde o podřazení skutkového stavu, zjištěného soudem, pod ustanovení hmotného práva (trestního zákona). Významné je, že předmětem právního posouzení je skutek, tak jak ho zjistil soud. V dovolání lze namítat, že skutkový stav, který zjistil soud, nenaplňuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. Vytkat tedy lze právní vady v kvalifikaci skutkového stavu zjištěného soudem. Námitky, které mají skutočnou povahu, však jsou mimo rámec zákonného dovolacího důvodu. V dovolání není možné vytkat to, jak soud hodnotil důkazy, jaká skutková zjištění z nich vyvodil, jak postupoval při dokazování, v jakém rozsahu provedl dokazování apod. Dovolání je mimořádný opravný prostředek, který je z hlediska důvodů koncipován tak, že nepřipouští, aby jeho cestou byl napadán skutkový základ rozhodnutí.

V posuzovaném případě obviněný nenamítal nic v tom směru, že by skutkový stav, který zjistil Okresní soud Plzeň-město a z kterého vycházel v napadeném rozsudku i Krajský soud v Plzni, nenaplňoval zákonné znaky trestných činů, jimiž byl uznán vinným. Pouze takto pojaté námitky by korespondovaly se zákonným dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Pokud obviněný namítl, že mu vina nebyla provedenými důkazy prokázána, resp. že byl odsouzen za něco, čeho se nedopustil, znamená to, že své námitky zaměřil proti skutkovým zjištěním soudů a proti tomu, jak hodnotily důkazy. Tím se ovšem ocitl mimo meze deklarovaného dovolacího důvodu a jeho námitky obsahově dovolací důvod nenaplňovaly, neodpovídaly mu a nebyly pod něj podřaditelné. Proto se jimi Nejvyšší soud dále nezabýval.

Dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. odpovídala ta část dovolání, v níž obviněný namítl, že mu byl uložen nepřipustný druh trestu. Nejvyšší soud proto podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal napadený rozsudek, pokud jde o výrok, jímž byl obviněnému uložen trest, i předcházející řízení a shledal, že v tomto ohledu je dovolání důvodné.

Nepřipustným druhem trestu ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je nejen takový druh trestu, který trestní zákon nezná a který není uveden ve výčtu druhů trestu v § 27 písm. a) až i) tr. zák., ale i takový druh trestu, který je uveden v § 27 písm. a) až i) tr. zák., avšak jehož uložení je v konkrétním případě vyloučeno např. vzhledem k ustanovení, jímž zákon vymezí podmínky, za kterých soud daný druh trestu nesmí uložit, nebo vzhledem k aplikaci procesních zásad, z nichž pro rozhodování soudu vyplývají určité limity. Takovou zásadou je i zákaz reformace in peius, který v podmínkách odvolacího řízení znamená, že odvolací soud nesmí z podnětu odvolání obviněného nebo z podnětu odvolání jiné oprávněné osoby, pokud bylo podáno ve prospěch obviněného, změnit rozsudek soudu prvního stupně tak, aby to bylo v neprospěch obviněného.

V ustanovení § 27 písm. a) tr. zák. je trest odnětí svobody uveden jako jeden druh trestu, aniž by bylo rozlišeno, zda jde o trest nepodmíněný nebo o trest s podmíněným odkladem jeho výkonu. Formálně se tedy nepodmíněný i podmíněný trest odnětí svobody jeví jako jeden druh trestu, resp. jako dvě formy jednoho druhu trestu. Avšak materiálně je mezi nimi podstatný rozdíl spočívající v tom, jaké důsledky pro obviněného má uložení nepodmíněného trestu oproti uložení podmíněného trestu. Důsledkem uložení nepodmíněného trestu zásadně je okamžitá ztráta osobní svobody obviněného, který nemůže tento důsledek již nijak odvrátit. Při uložení podmíněného trestu obviněný osobní svobodu neztrácí a může tento důsledek odvrátit řádným chováním ve zkušební době, neboť pokud se ve zkušební době osvědčí a soud to ve svém rozhodnutí konstatuje, trest se nevykoná a na obviněného se dokonce hledí, jako by nebyl odsouzen. Materiální rozdíl mezi nepodmíněným a podmíněným trestem odnětí svobody tak opodstatňuje závěr, že ve skutečnosti jde o dva druhy trestu. Ostatně samotný trestní zákona pro to skýtá podklad v tom, že v obecné části, hlavě čtvrté, oddílu třetím upravuje „odnětí svobody“ v § 39, § 39a, § 39b tak, že evidentně jde jen o nepodmíněný trest odnětí svobody, zatímco v oddílu čtvrtém upravuje mimo jiné „podmíněné odsouzení“ v § 58, § 59, § 60, § 60a tak, že tu jde o podmíněný trest odnětí svobody. Systematika a terminologie trestního zákona tedy podporuje závěr, že nepodmíněný trest odnětí svobody a trest odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu lze považovat za dva druhy trestu. Přitom nepodmíněný trest odnětí svobody je vždy přísnější než trest odnětí svobody s podmíněným odkladem jeho výkonu.

Z toho vyplývá, že pokud soud uložil nepodmíněný trest odnětí svobody, ačkoli tak v konkrétní věci nesměl rozhodnout, protože ze zákazu reformace in peius vyplývala možnost uložit nejvýše jen podmíněný trest odnětí svobody, je nepodmíněný trest odnětí svobody nepřipustným druhem trestu.

Krajský soud v Plzni v odůvodnění napadeného rozsudku konstatoval, že nepodmíněný trest odnětí svobody je přísnější než podmíněný trest odnětí svobody, byť i s vyslovením dohledu, avšak diferencoval mezi obecným významem tohoto závěru na straně jedné a podmínkami projednávané věci na straně druhé, přičemž v této konkrétní věci označil nepodmíněný trest odnětí svobody za trest, který je z hlediska obviněného trestem mírnějším, což odůvodnil tím, že výměra nepodmíněného trestu odnětí svobody pokrývá vykonanou vazbu a obviněný se nemusí podrobovat dohledu probačního úředníka.

S těmito úvahami a závěry Krajského soudu v Plzni se nemohl Nejvyšší soud ztotožnit. Obecnou zásadu, že nepodmíněný trest odnětí svobody je přísnější než podmíněný trest odnětí svobody, je nutné vždy bezvýjimečně promítnout do každého konkrétního případu. Nepodmíněný trest se nemůže stát mírnějším trestem jen proto, že ho obviněný nemusí vykonat, protože předtím vykonal vazbu v délce zahrnující celou výměru trestu. Toto hledisko je ostatně při porovnávání přísnosti obou uvažovaných druhů trestu indiferentní, protože i kdyby případně bylo později rozhodnuto, že se vykoná trest, jehož výkon byl původně podmíněně odložen, započítá se vykonaná vazba i do tohoto trestu a obviněný ho také nemusí vykonat. Okolnost, že v souvislosti s podmíněným odkladem výkonu trestu byl vysloven dohled nad obviněným, tu nemá žádný význam, protože k výkonu trestu nakonec nemůže vést ani to, že obviněný nebude podmínky a omezení dohledu dodržovat. Naproti tomu uložení nepodmíněného trestu, a to i po započtení vazby bez jeho skutečného výkonu, vždy znamená horší postavení obviněného. Např. účinek, že se na obviněného hledí, jako by nebyl odsouzen, zde může nastat jen na podkladě soudního rozhodnutí o zahlazení odsouzení, které soud nemusí vyslovit, pokud by obviněný nevedl řádný život v době uvedené v § 69 odst. 1 tr. zák., a navíc soud o zahlazení odsouzení rozhoduje na návrh, zatímco u podmíněného trestu uvedený účinek nastává již tím, že soud rozhodne o osvědčení obviněného ve zkušební době nebo že nerozhodne vůbec (§ 60 odst. 2 tr. zák.), aniž by obviněný musel podávat nějaký návrh. Uložení nepodmíněného trestu zhoršuje postavení obviněného při případném budoucím rozhodování o způsobu výkonu trestu odnětí svobody v jiné věci (§ 39a odst. 2 tr. zák.) a také pro případ budoucího ukládání souhrnného trestu (§ 35 odst. 2 tr. zák.), zejména vzhledem k zásadě, že souhrnný trest nesmí být mírnější než trest uložený dřívějším rozsudkem. Uložení nepodmíněného trestu se tak v podstatě prejudikuje, že i případný budoucí souhrnný trest musí být nepodmíněný. Pokud je zákonným znakem některých trestných činů zpětnost, tj. že pachatel již byl v minulosti odsouzen nebo potrestán, mohou rozdílné důsledky uložení toho či onoho druhu trestu rovněž ovlivnit budoucí rozhodování, a to v neprospěch obviněného, pokud zpětnost vyplývá z uložení nepodmíněného trestu. Při hodnocení významu předchozího odsouzení jako obecné přitěžující okolnosti podle § 34 písm. j) tr. zák. je závažnější, jestliže obviněný byl odsouzen k nepodmíněnému trestu.

Je tedy zřejmé, že pokud Krajský soud v Plzni z podnětu odvolání obviněného změnil výrok o trestu tak, že mu uložil nepodmíněný trest odnětí svobody místo podmíněného trestu odnětí svobody uloženého Okresním soudem Plzeň-město, znamená to, že mu uložil nepřipustný druh trestu ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř.

Nejvyšší soud proto zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni, zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad, a přikázal Krajskému soudu v Plzni, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)

- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vyhoštění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [„Tvrzení proti tvrzení“ \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochranné opatření](#)